

בחלב ביום טוב, ואחר כך אכלו, לוקה חמש פעמים מלקות.

א. לוקה משום אוכל גיד הנשה.

ב. ולוקה משום מבשל ביום טוב שלא לצורך, שעבר על "לא תעשה כל מלאכה", כי לא הותר בישול שכזה משום "אוכל נפש". שהרי גיד הנשה אינו ראוי לאכילה מחמת איסורו.

ג. ולוקה משום מבשל גיד, שהוא בשר, בחלב, שעבר על "לא תבשל גדי בחלב אמר", כי התנא שלנו סובר שיש בגדין "נותן טעם" והם ראויים לאכילה.

ד. ולוקה משום אוכל בשר בחלב.⁽³¹⁾ לפי ששלוש פעמים אמרה תורה "לא תבשל גדי בחלב אמר", ומכאן למדו שפסוק אחד בא לבישול, אחד לאכילה, ואחד להנאה.

ה. ולוקה משום הבערה ביום טוב, על מה כב-א שהבעיר עצים לצורך הבישול שאינו לצורך

רק בשבת. שאם עשה בשבת שתיים ושלש מלאכות בהעלם אחד, או שעשה פעולה אחת שיש בה שני שמות מלאכה נפרדים, חייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה בפני עצמה, על אף שכל מלאכות שבת נכללו באזהרה אחת, כיון שיש לימוד מיוחד לענין שבת, לחלק לגבי חיוב חטאות את כל המלאכות לאיסורים נפרדים.⁽³⁰⁾

ואין חילוק מלאכות ביום טוב. שאם עשה ביום טוב כמה מלאכות חלוקות במזיד, אינו לוקה אלא אחת. שהרי לא עבר אלא על לאו אחד של "לא תעשו כל מלאכה". וביום טוב לא חידשה התורה את דין חילוק מלאכות לגבי מלקות.

אמר ליה עולא: ערא [זאת] תהא התירוץ לקושייתי.

איתיביה [הקשה לון] אביי לרבה: וכי אין חילוק מלאכות ביום טוב?

והתניא [פסחים מז, ב]: המבשל גיד הנשה

30. יש מחלוקת מנין לומדים חילוק מלאכות בשבת: יש מאן דאמר שסובר שלומדים מ"הבערה", שנכתבה לחוד, והיא מיותרת, כדי ללמוד ממנה חילוק מלאכות. ופסוק זה של הבערה, נאמר רק בשבת. ואם כן ביום טוב, שאין יתור פסוק של הבערה כדי ללמוד ממנו על חילוק מלאכות, אין בו חילוק מלאכות.

31. הרא"ם בתוספותיו על הסמ"ג הלכות חמץ, כתב להוכיח מזה שהברייתא מונה בבשר בחלב שני מלקיות, על בישול ועל אכילה, ולא ג' מלקיות, על בישול, על אכילה ועל הנאה, שהרי נהנה באכילתו, מוכח, שאין לוקים על הנאת בשר בחלב.

אבל המשנה למלך [פ"ה מיסודי התורה ה"ח ד"ה אך] דחה ראייה זו, שאפילו לסוברים שלוקה

יש מאן דאמר שסובר שלומדים מ"הבערה", שנכתבה לחוד, והיא מיותרת, כדי ללמוד ממנה חילוק מלאכות. ופסוק זה של הבערה, נאמר רק בשבת. ואם כן ביום טוב, שאין יתור פסוק של הבערה כדי ללמוד ממנו על חילוק מלאכות, אין בו חילוק מלאכות.

יש מאן דאמר, ש"הבערה" יצאה מן הכלל ונכתבה בפני עצמה כדי ללמד שאין חייבים עליה מיתה, אלא היא אסורה רק באיסור לאו. ומאן דאמר זה לומד את חילוק המלאכות בשבת מ"ועשה מאחת מהנה". ואף על פי שפסוק זה לא נאמר דוקא בשבת, מכל מקום, כיון שהוא

יום טוב.

ישלש מהן לוקין על בשולו. על בישול בשר בחלב, על בישול ביום טוב, ועל הבערה ביום טוב.

ואי איתא כדברין, שמוציאים את האיסור של הבערה, ובמקומו מצרפים את האיסור של אכילת נבילה, אם כן יוצא ששלש מלקויות על אכילתו הוא חייב, ולא שתי מלקויות על אכילתו כמו שאמר רבי חייא, ושתי מלקויות על בישולו, ולא שלש כמו שאמר רבי חייא!

אמר לו רבה תירוץ אחר: אלא, אפי' הוצא מחמשת הלאוין, את מלאכת הבערה, ועייל, הכנס במקומה את איסור ההשתמשות בעצי אשירה. ונעמיד באופן שמבשל בעצי אשירה [חתיכות עץ, מעץ שעבדוהו לשם עבודה זרה], האסורים בהנאה.

ואזהרתיה של איסור הנאה מעבודה זרה, היא מהכא: דכתיב "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" [דברים יג, יח].

ומכאן הקשה אב"י לרבה: ואם איתא, אם נכון הוא כדברין, כי מי שעושה ביום טוב כמה מלאכות במזיד, אינו לוקה אלא אחת, מדוע אמרה הברייתא שלוקה חמש, כשהמלקות החמישית היא על הבערה? והרי משום הבערה לא מחייב, דהא איחייב ליה כבר משום בשולו, על מה שבישל ביום טוב שלא לצורך היום.⁽¹⁾

אמר לו רבה: אפי', [הוצא] מחמשת המלקות על הלאוין האלו את המלקות על איסור הבערה ביום טוב, ואל תגרסנה במשנה, ועייל, והכנס במקומה למנין חמשת המלקויות את המלקות על איסור אכילת נבילה, והמדובר הוא במבשל גיד הנשה של נבילה ביום טוב, ואכלה.

אך הקשה לו אב"י: והתני רבי חייא על המשנה ההיא, בברייתא: חמש מלקויות אלו שנשנו באכילה זו — לוקה שתיים מהן על אכילתו, על אכילת גיד הנשה, ועל אכילת בשר בחלב.

ואם כן, מה מקשה לא ליחייב אהבערה כיון שחייב משום בישול, והרי מלאכות הבערה ובישול נעשות בזה אחר זה, וכשהתרו בו על שתיהן, ודאי שחייב על שתיהן.

ותירץ, שכאן מדובר שהבערה והבישול נעשו בבת אחת, וכגון ששפת הקדרה על העצים, ואחר כך הביא שם את האש, שעל ידי הבערה זו שהבעיר את העצים נעשים יחד איסור הבערה ואיסור בישול, ובאופן זה, שבפעולה אחת נעשו שתי מלאכות, הדבר תלוי בחילוק מלאכות, ואם אין חילוק מלאכות ביום טוב אינו חייב אלא אחת.

על הנאת בשר בחלב, אינו לוקה על אכילתו שתיים, משום אוכל ומשום נהנה, שהאכילה והנהנה דבר אחד הוא.

1. הגבורת ארי הקשה, הרי זה שאמרנו שאין חילוק מלאכות ביום טוב, הוא או בעשה ב' מלאכות בבת אחת, כגון מחפה שיש בו משום חורש ומשום זורע, או בעשה ב' מלאכות בזה אחר זה בהתראה אחת, אבל העושה שתי מלאכות בזה אחר זה ובשתי התראות, פשיטא שחייב שתיים, ואפילו בעושה מלאכה אחת פעמיים, וכמו בניזיר שאמרו לו אל תשתה אל תשתה, וכל שכן בעושה ב' מלאכות חלוקות,

ואזהרתיה של השורף עצי הקדש היא **מזכא:** דכתיב [דברים יב, ג] "ואשריהם תשרפון באש, לא תעשון בן לה' אלהיכם". מכאן שאסור לאבד עצים המוקדשים לה' אלוהיכם.⁽³⁾

שינוי במשנה: שיש אופן שחורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין שיש בהם מלקיות.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אם המשנה מדברת במבעיר בעצי אשירה, תיקשי: ולילקי נמו משום "ולא תביא תועבה אל ביתך"⁽²⁾ [דברים ז, כו] ומדוע אמרה המשנה שלוקה רק חמש פעמים בלבד? והלא עבר על ששה לאוין.

אלא, הכא כמאי עסקינן, שלא הבעיר בעצי אשירה, אלא כגון שבישלו בעצי הקדש. והלאו החמישי הוא משום ששורף עצי הקדש.

סק"ג] שלפי זה מה שמבואר בסוגיין שגם בשורף עצי הקדש לצורך בישול עובר בלאו זה, צריך לומר שגם זה נקרא דרך השחתה, ואף על פי שעושה כן להנאתו, בכל זאת נחשב להשחתה, משום שמכל מקום השחית את עצי ההקדש.

אבל בשיח יצחק כתב, שאפילו אם נאמר, שבעושה לצורך לא נקרא דרך השחתה, לא קשה מסוגיין שעובר על לאו זה בשורף עצי הקדש לבשל עליהם, משום שכאן מדובר שמבשל עליהם בשר בחלב האסור באכילה והנאה, וזה נקרא שעשה שלא לצורך כלל.

המגן אברהם [בסי' קנ"ב סק"י] כתב בשם המהר"ם פאדווה, כי מה שאסור לנתוץ הוא דווקא בדבר המחובר. והקשה עליו הפרי מגדים [שם] מהאמור בסוגיין, ששורף עצי הקדש לוקה מלאו ד"לא תעשון", והרי שורף עצי הקדש תלושים הם, ואיבוד ונתיצה נלמדים מאותו פסוק.

ותירץ החתם סופר [בשו"ת או"ח סי' ל"ב], שלא נתכוון המהר"ם פאדווה לומר שאין איסור נתיצה בתלוש, ולא אמר אלא שאין איסור בפינוי הספסלים והכלים מבית הכנסת, כיון שהכלים אינם מחוברים לבית הכנסת אין בזה נתיצת בית הכנסת.

2. נחלקו הראשונים בביאור הלאו של "לא תביא תועבה אל ביתך".

הרמב"ם [בפ"ז מעכו"ם ה"ב] כתב שלא זו נאמר על איסור הנאה בעבודת כוכבים ומשמשיה ותקרובת שלה וכל הנעשה בשבילה, וכן כתבו הרמב"ן והריטב"א במסכת עבודה זרה [כא, א],

אבל דעת התוספות [שם ד"ה אף] שלא זו נאמר על הבאה לבית ואפילו בלי הנאה, וכן היא דעת הרא"ש והר"ן שם.

וכתב הערוך לנר, שלדעה זו שהלאו הוא על הבאה לבית, קשה, מה מקשה "ולילקי נמו משום לא תביא", והרי אפשר להעמיד שלא הביא את העצי אשירה לביתו.

וכתב שצריך לומר, שכוונת הקושיא שירבה התנא בלאוין ונעמיד בהביאו לבית. וכן כתב הבית הלוי [ח"א סי' מ"ז].

עוד כתב הבית הלוי, שיש לומר שביתו לאו דווקא, אלא הוא הדין רשותו, וכשנטלם לעצי אשירה לבשל בהם הרי הכניסם לרשותו.

3. כתב הרמב"ם [בפ"ו מיסודי התורה ובפ"א מבית הבחירה] שאיסור נתיצת אבן מהמזבח ושריפת עצי הקדש הוא בנותן ושורף דרך השחתה, וכן כתב המאירי בסוגיין.

וכתב הפרי מגדים [או"ח סי' קנ"א במשבצות

[סימן שנבא"י שני"ז]: (4)

שאסור למחוק את שם ה' אלהיכם.

מתקיף לה רב אבהו, וליחשוב נמי, המשנה יכולה להעמיד שלוקה על לאו נוסף בחרישה, שחייב גם על הקוצץ את בהרתו במחרישה בשעת החרישה.

ואזהרתיה של איסור קציצת הבהרת, היא מהכא: דכתיב [דברים כד, ח] "השמר בנגע הצרעת", ולומדים מכאן במסכת שבת [קלג, א] שאסור לקצוץ את הצרעת. (6)

מתקיף לה אביי, וליחשוב נמי מלקות נוספות, שהיה כהן גדול, והיה לבוש את החושן מבלי להיות לבוש את האיפוד, ולוקה משום המזיח את החושן מעל האפוד, בשעת חרישתו. (7)

וכן המסיר את בדי ארון, כדי לחרוש בהם,

מתקיף לה רב הושעיא, וליחשוב נמי במשנתנו מלקות נוספים, באופן שזרע בחרישתו על שפת נחל איתן שנערפה בו עגלה ערופה, שאז עובר משום לאו נוסף, של הזורע בנחל איתן, שאסור לזורעו. ואזהרתיה של איסור זריעת נחל איתן היא מהכא: דכתיב גבי עגלה ערופה, שעורפים אותה בנחל איתן, "אשר לא יעבד בו ולא יזרע" (5) [דברים כא, ד].

מתקיף לה רב חנניא, וליחשוב נמי במשנתנו מלקות נוספים, שחייב גם משום המוחק את השם, בהליכתו עם המחרישה.

ואזהרתיה של איסור מחיקת השם היא מהכא: דכתיב [דברים יב, ג] "ואברתם את שמם וגו', לא תעשון כן לה' אלהיכם". מכאן

עולין לו למנין נזירות כמו שכתוב במסכת נזיר [נו, א וכן פסק הרמב"ם בפ"ז מנזירות ה"ט]. ואם כן, אם המשנה תחשב את מצורע, אם כן תצטרך למעט את הלאו של נזיר שנטמא בשעת החרישה.

ותירץ, שעל אף שאין ימי חלוטו עולין לו, מכל מקום, אם נטמא באותם ימים, הרי הוא לוקה, כמבואר ברמב"ם לענין גלוח, שניזיר מוחלט אם גילח, עובר בלאו של "תער לא יעבור על ראשו".

7. הריטב"א מבאר שקושיה זאת היא רק לדעת חנניא בן חכינאי במשנתנו, שמנה במנין הלאוים גם את איסורי הבגדים שעליו, כגון כלאיים.

ובספר ערוך לנר ביאר, שמדובר באופן שהכהן גדול עמד בסמוך לחורש, כשהוא לבוש בגדי כהונה, והחורש הזיח במחרשתו את החושן מעל האפוד.

4. הוא סימן לשמות של כל האמוראים שתוקפים להקשות על מנין הלאוין שבמשנה [רב הושעיא, רב חנניא, רב אבהו, אביי, רב אשי, רבינא, רבי זעירא]

5. הערוך לנר הקשה, למה רב הושעיא הקשה דווקא מזורע ולא מחורש בנחל איתן, שהרי כל עבודה אסורה בנחל איתן.

ותירץ, שלרב יאשיה שמפרש בסוטה [מו, ב] את הפסוק "אשר לא יעבד" לשעבר, אם כן אין איסור רק על זריעה, ורק לרבי יונתן שמפרש את "אשר לא יעבד" להבא, אז כל העבודות אסורות, ולכן אילו הקשה מחורש, היה אפשר לדחות שמשנתנו סוברת כרבי יאשיה, ולכן מקשה מהזורע שזה אסור באיסור מלקות לכולי עלמא.

6. הערוך לנר הקשה, שאם מדובר במצורע, איך יתחייב גם משום נזיר, והלא ימי חלוטו אינם

ועובר ולוקה על לאו נוסף, בכל שעה ושעה.⁽⁸⁾

ואזהרתיה היא מהבא:

דכתיב "בטבעות הארן יהיו הבדים, לא יסורו ממנו" [שמות כה, טו].

וכתיב "ולא יזה החושן" [שמות כח, כח]

מתקופה לה רב אשי, וליחשוב נמי לאו נוסף, של החורש בכלי מחרישה העשויים מעצי אשירה, שבאופן זה עובר על לאו נוסף.

ואזהרתיה של איסור הנאה מעבודה זרה היא מהבא: דכתיב "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" וגו' [דברים יג, יח].

מתקופה לה רבינא, וליחשוב נמי לאו נוסף, של הקוצץ אילנות טובות שעושים פרי, בהליכתו.

ואזהרתיה של איסור קציצת אילן פרי היא מהבא: דכתיב "כי ממנו תאכל, ואתו לא תברות"⁽⁹⁾ [דברים כ, יט].

אמר ליה רבי זעירא לרבי מני, וליחשוב נמי

לאו נוסף, בכגון דאמר: שבועה שלא אחרוש ביום טוב! שאז עובר גם על איסור שבועה.

אמר לו רבי מני: התם, באופן שנשבע שלא יחרוש ביום טוב, לא קא חלה השבועה, מפני שמושבט כבר ועומד מהר סיני הוא שלא לחרוש ביום טוב. ואין שבועה חלה על שבועה!

אמר ליה רבי זעירא: נעמיד באופן כגון דאמר, שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביום טוב, שאז היות והוא כולל בשבועתו זמן שמותר בחרישה יחד עם הזמן שאסור בחרישה, אזי השבועה חלה על כל מה שכלל בשבועתו. משום דמגו [מתוך] דחלה עליה [עליו] שבועה לענין חרישה בחול, חלה עליה נמי לענין חרישה ביום טוב.⁽¹⁰⁾

אמר לו רבי מני: שבועה היא מידי דאיתיה בשאילה [דבר איסור, שאפשר להישאל עליו, ולבטל] שהחכם עוקר את הנדר מעיקרו, ונמצא שאין כאן לאו כלל. ומידי דאיתיה בשאילה, לא קתני [איסור כזה משנתנו אינה שונה].⁽¹¹⁾

ומקשינן: ולא?! וכי המשנה לא הביאה

8. ריטב"א.

9. כתב הרמב"ם [בפ"ו מהלכות מלכים הל' ח"י]: אין קוצצין אילני מאכל שחוזן למדינה ואין מונעין מהם אמת המים כדי שייבשו, שנאמר "לא תשחית את עצה", וכל הקוצץ לוקה. ולא במצור בלבד, אלא בכל מקום, כל הקוצץ אילן מאכל דרך השחתה לוקה. וכו', ולא האילנות בלבד, אלא כל המשבר כלים, וקורע בגדים, והורס בנין, וסותם מעין, ומאבד מאכלות

דרך השחתה, עובר ב"לא תשחית", ואינו לוקה אלא מכת מרדות מדבריהם, עכ"ל.

וכתב בשו"ת מהר"י בסן [סי' ק"א], דמקורו של הרמב"ם שלוקה אף בקוצץ אילן שלא במצור הוא מסוגיין.

10. וזהו הדין של "איסור כולל", שחל על איסור אחר.

11. המהרי"ק [שורש נ"ב] הקשה, שהרי אם

משום שהאי תנא, "איסור כולל" לית ליה.

התנא במשנתנו סובר שגם אם כולל בשבועה דבר שמותר, אין השבועה חלה, כיון שאין השבועה יכולה לחול על דבר שכבר יש עליו איסור מן התורה, ואפילו אם היא שבועה באופן של איסור כולל גם על דבר היתר.

אמר רבי הושעיא: המרביע שור פסולי המוקדשים לאחר שנפדה, אפילו אם הרביעו על מינו, לוקה משום כלאיים, שמרביע חולין בקדשים. כי אף על פי שפדו את השור, עדיין יש בו תורת קדושה, והתורה החשיבה את שור פסולי המוקדשים ל**שנים**, לשני גופין חלוקים, שיש על השור הזה לאחר פדיה, גם תורת חולין, וגם תורת קדשים.

יש עליו תורת חולין, שמותר באכילה מחוץ לפתח אהל מועד כאילו לא הוקדש מעולם.

יש עליו תורת קדשים, שאסור בגיזה ועבודה. ולומדים את זה בספרי מהפסוק "בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר" [דברים יב] "תזבח" — ולא גיזה, מלמד הכתוב שאסור בגיזה ועבודה.

ולכן אסור להרביעו אפילו עם מינו משום כלאים, שמרביע חולין על קדשים, או

איסור שאפשר להישאל עליו?! והרי המשנה הביאה את איסור הקדש, ולפי בית הלל [במסכת תמורה], אפשר להישאל על ההקדשות?!

ומתצינן: המשנה מדברת בקדושת **בכור**, שהוא קדוש מחמת שהוא בכור, ואי אפשר להישאל עליו כיון שהוא קדוש מאליו.

ומקשינן: והרי המשנה הביאה את איסור **נזיר**, שאפשר להישאל עליו?!

ומתצינן: המשנה מדברת ב**נזיר** כמו **שמשון**, שהיה על ידי מלאך, (12) ואינו יכול להישאל עליו, כיון שהוא צווי מלמעלה.

ומקשינן: כיצד אפשר להעמיד את המשנה בנזיר שמשון, והרי **נזיר שמשון, בר איטמיווי למתים הוא** [מותר לו להטמאות למתים], כמו שכתוב במסכת נזיר [ד, ב] שמשון הותר ליטמא למתים, ואילו המשנה אצלנו הביאה גם איסור טומאה למת.

ומתצינן: **אלא**, לעולם, המשנה מדברת גם באיסור שיכול להישאל עליו,

והטעם שהמשנה לא העמידה באופן שנשבע שלא יחרוש בין בחול ובין ביום טוב, הוא

ולכן לא החשיבה המשנה לאו זה.

12. הריב"ן פירש, שאין לפרש נזיר שמשון, שנעשה נזיר מבטן ומלידה, כיון שבנזירות זו יכול אביו להישאל עליו, ולכן יש לפרש, נזירות שמשון, שנעשה על ידי מלאך.

בשו"ת חות יאיר [סי' כ"ה] פירש שכוונת הריב"ן לפרש שנזיר שמשון האמור בגמרא היינו

נשבע על דעת רבים אינו יכול להשאל על השבועה, ואם כן חוזרת הקושיא, שאפשר להחשיב במשנה, שעובר על לאו נוסף באופן שנשבע על דעת רבים.

ועיין בפני יהושע בגיטין [לו, א] שכתב, שעל דעת רבים שאין לו התרה, אינו אלא מדרבנן, אבל מדאורייתא יש לו התרה. ואם כן גם שבועה על דעת רבים איתא בשאלה מדאורייתא,

והכהו לפניו כדי רשעתו, **במספר**.¹³ וסמוך לו
"ארבעים יכנו",

ודורשים כאילו כתוב "במספר ארבעים",

והיות ולא כתוב "יכנו ארבעים במספר",
 אלא "במספר ארבעים", לומדים מזה
 שכוונת הכתוב היא **למנוין שהוא** [סמוך ל]
⁽¹⁴⁾**[פוכם את ה]ארבעים**. כלומר, מספר
 המשלים סכום של ארבעים, שגורם
 שהמספר שאחריו יהיה ארבעים, והיינו
 שלושים ותשע, שהרי אם ספר שלושים
 ותשע צריך לספור עתה ארבעים.⁽¹⁵⁾

**רבי יהודה אומר: ארבעים מלקות שלימות
 הוא לוקה.**

וכיון שסדר המלקות נעשה בסדרות סדרות
 של שלש מלקות, שתיים מלאחריו על שתי
 כתפיו, ואחת מלפניו, כדלהלן, נמצא שלפי
 רבי יהודה, המכה הארבעים היא מכה

להיפך, קדשים על חולין, כיון שעשאו
 הכתוב כשני גופין חלוקין.⁽¹³⁾

**אמר רבי יצחק: המנהיג בשור פסולי
 המוקדשים, אפילו מנהיג אותו בפני עצמו,
 לוקה משום כלאיים, שהרי גוף אחד הוא,
 ועשאו הכתוב כשני גופים, שיש בו גם
 חולין וגם קדשים. לכן חייב משום כלאים
 של "לא תחרש בשור ובחמור יחדיו"
 [דברים כב, י].**

מתניתין:

א. כמה הוא מנין המלקות שמלקין אותו
 בחיוב מלקות מן התורה?

ארבעים מלקות חסר אחת. כלומר שלושים
 ותשע מלקות.

שנאמר [דברים כה, ב] "והפילו השופט,

15. כתב הרמב"ם [בפי"ז מהלכות סנהדרין
 ה"א]: כיצד מלקין את המחוייב מלקות, כפי
 כחו, שנאמר "כדי רשעתו במספר" וזה שנאמר
 "ארבעים", שאין מוסיפין על הארבעים אפילו
 היה חזק ובריא כשמשון, אבל פוחתין לחלש,
 שאם יכה לחלש מכה רבה בודאי הוא מת,
 לפיכך אמרו חכמים שאפילו הבריא ביותר מכין
 אותו שלשים ותשע, שאם יוסיף לו אחת נמצאת
 שלא הכהו אלא ארבעים הראויות לו, ע"כ.

וכתב החינוך [מצוה תקצ"ה] שכוונת
 הרמב"ם היא, שמן התורה חייב מ' ומתקנת
 חכמים שלא ילקה אלא ל"ט, ותקנו כן חכמים
 כדי לגדור את הלאו של "לא יוסיף". וכן פירש
 הכסף משנה בפירושו הראשון, וכתב שהרמב"ם
 יפרש, שהדרשה שבמשנה, אינה אלא אסמכתא.
 אבל הכסף משנה בפירושו השני פירש,

לא שקיבל על עצמו נזירות שמשון אלא שמלאך
 מן השמים הזיר.
 ועיין שו"ת מהרי"ט [ח"ב סי' כ"ד] שהאריך
 להקשות על פירוש זה.

ופירש, שכוונת הריב"ן היא, שהוא קיבל על
 עצמו נזירות שמשון. אלא שנתכוון הריב"ן לתת
 טעם למה אין שאלה בשקיבל נזירות שמשון,
 ולזה כתב שנזירות שמשון היתה על ידי מלאך.

13. כך פירש הריב"ן, אבל התוספות בשם רבינו
 תם כתבו, ששור פסולי המוקדשים נחשב לשני
 גופין, משום דכתיב ביה "כצבי וכאיל", שהם ב'
 מינים.

14. מסורת הש"ס

כולם לאחר זמן, כשיבריא.

וכן הדין להיפך, אם אמדוהו הרופאים בתחילה שמסוגל לקבל רק שמונה עשרה מלקות, ומשלקה את כל השמונה עשרה מלקות [ויצא מבית דין], חזרו ואמדו אותו הרופאים שיכול הוא לקבל את כל הארבעים מלקות חסר אחת, הרי הוא פטור, כי היות ולקה כבר, נחשב לו הדבר שקיבל את כל חיוב המלקות.

[אבל אם עדיין לא לקה, רשאי הבית דין להוסיף על האומד הראשון, אם אמדוהו שוב שמסוגל לקבל יותר מלקות].

גמרא:

שנינו במשנה, שלוקה ארבעים מלקות חסר אחת.

ודנה הגמרא: מאי טעמא לא לומדים מהפסוק שלוקה ארבעים מלקות שלמות, שהרי כתוב "ארבעים יכנו"!

ומתרצת: אי היה כתיב "ארבעים במספר", אכן הוה אמינא שלוקה ארבעים במניינא [ארבעים במספר] כדברי הפסוק.

אבל השתא דכתיב להיפך "במספר ארבעים", לומדים מזה שלוקה רק מנין שהוא סוכב את הארבעים.⁽¹⁷⁾

"יתירה", שהרי אם תחלוק את ארבעים המלקות לסדרות של שלש שלש, תשאר מכה אחת יתירה, שאין לה סדר של שלש מכות.

והיכן הוא לוקה את המכה הארבעים, היתירה? — בין שתי כתפיו.

ב. כשנתחייב אדם מלקות, צריך לאמוד אותו על ידי רופא כמה מלקות הוא מסוגל לקבל, כדי שלא ימות מחמת ההכאות, מדכתיב "לא יוסיף", מכלל שאם צריך לגרוע, גורעין.⁽¹⁶⁾

אבל היות וצורת המלקות הם בסדרות של שלש שלש, לכן אין אומדין אותו אלא במכות הראויות להשתלש. למשל, אם אמדוהו שמסוגל לקבל עשרים מלקות, אין מלקין אותו אלא שמונה עשרה מלקות, שהוא מספר המתחלק לסדרות של שלש.

ג. אם אמדוהו הרופאים בתחילה שמסוגל לקבל ארבעים מלקות חסר אחת, והתחיל לוקה מקצת מהמלקות, ואז אמדו אותו הרופאים ונוכחו לדעת שאין יכול לקבל ארבעים, פטור. דהיינו, אין אומרים שילקה לאחר זמן, כשיבריא, את המלקות הנוותרות, כי היות וכבר לקה במקצת, ונתבזה, נחשב לו הדבר כאילו קיבל את חיוב המלקות. אך אם עדיין לא לקה במקצת, ולפני שלקה השתנה האומד, אין הוא נפטר במקצת המלקות מן האומד הראשון, אלא ילקה את

כב-ב

מבואר במפורש בתורה, הוא קורא דברי סופרים.

16. רע"ב

17. עיין במשנה שהתבאר ביתר ביאור.

שכוונת הרמב"ם שבאמת מן התורה אינו לוקה אלא ל"ט, וכך קבלו חכמים ממש רבינו עליו השלום דרשה זו, ומה שכתב "אמרו חכמים", הוא לשיטתו של הרמב"ם — שכל דבר שאינו